

FINANSSIVALVONTA
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY

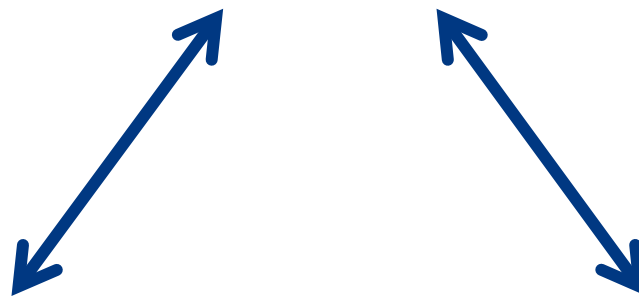
Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

Lehdistötilaisuus 27.9.2011

1. Julkinen velka

2. Finanssimarkkinat

Pankkien rahoitus
Osake- ja jvk-markkinat
USD-määräinen rahoitus

3. Kasvun heikkeneminen

Pankkien luotonantokyky

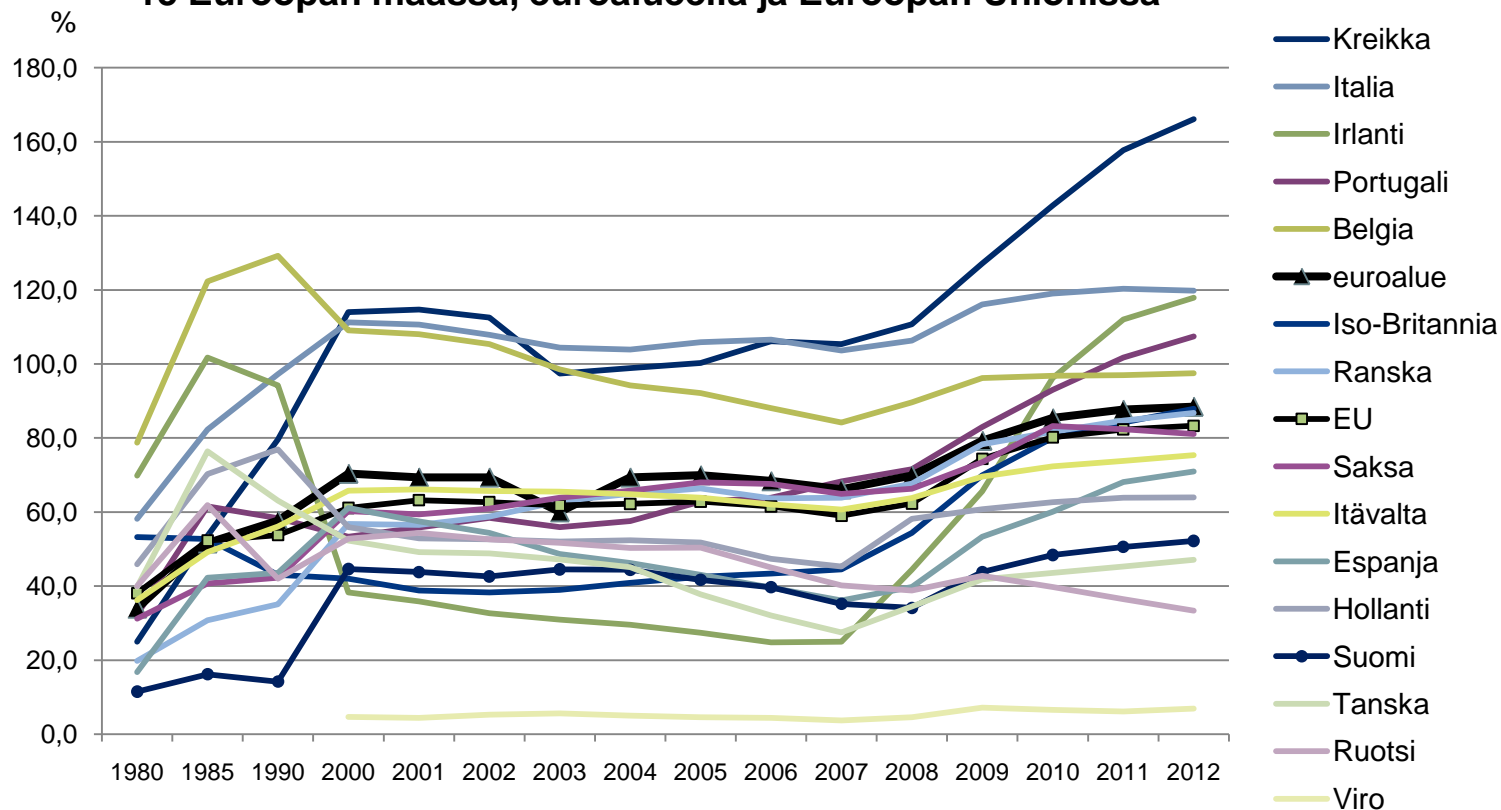
Valvojan toimet:

- Taloudellisten puskureiden edellyttäminen
- Läpinäkyvyydestä ja yhdenmukaisista arvostusperiaatteista huolehtiminen
- Riskienhallinnan korostaminen

Julkisen sektorin velkaantuneisuus ydinongelma

Julkisen velka, % bruttokansantuotteesta
15 Euroopan maassa, euroalueella ja Euroopan Unionissa

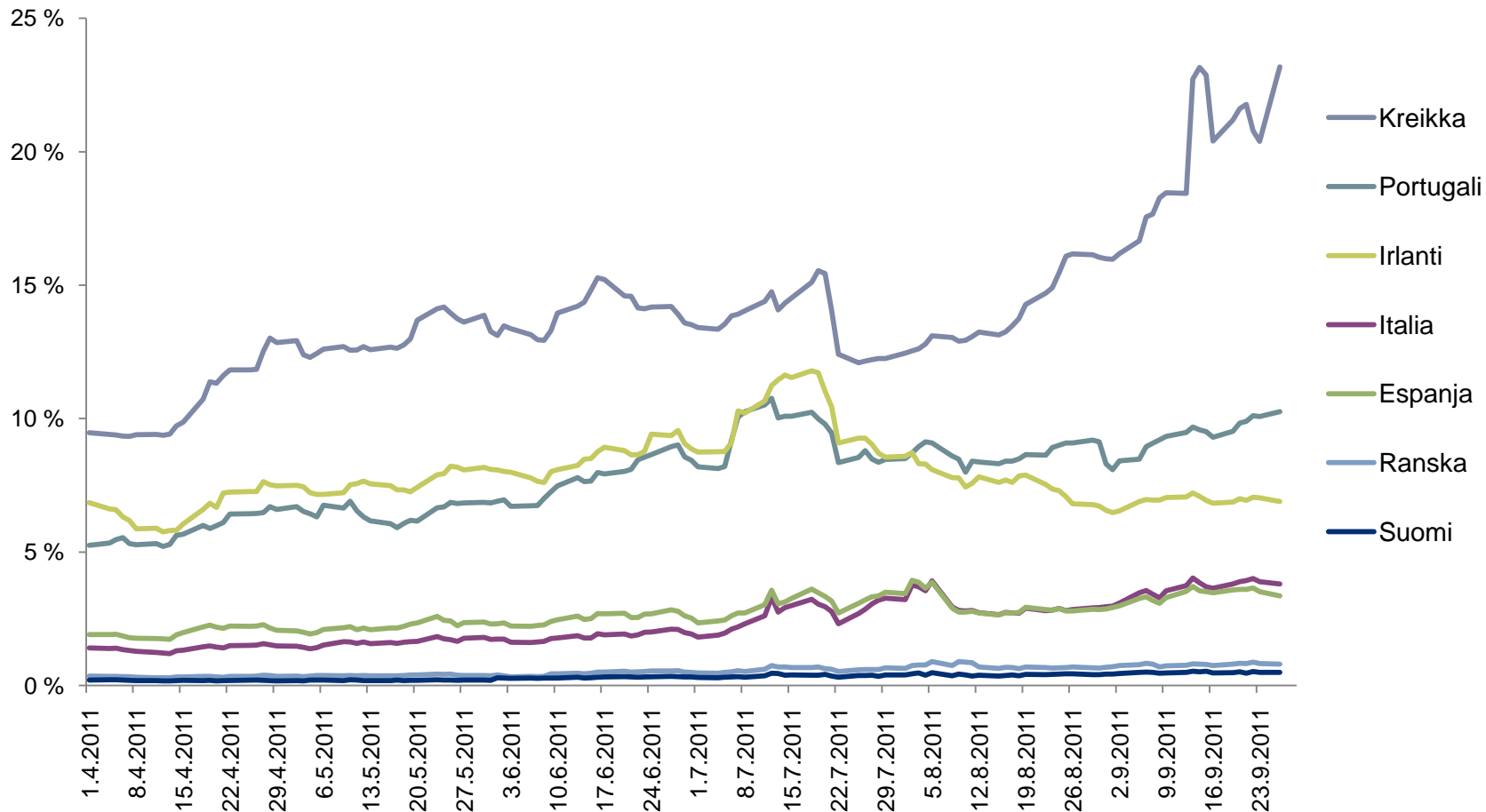

Lähde: EU:n komission talousennuste, kevät 2011 ja aiemmat julkaisut.
2010 luvut ennakkollisia ja 2011–2012 ennuste .

Velkaantuneiden maiden rahoituskustannukset nousseet erittäin paljon

10 v. valtionobligatioiden korkoero Saksaan

Lähde: Bloomberg

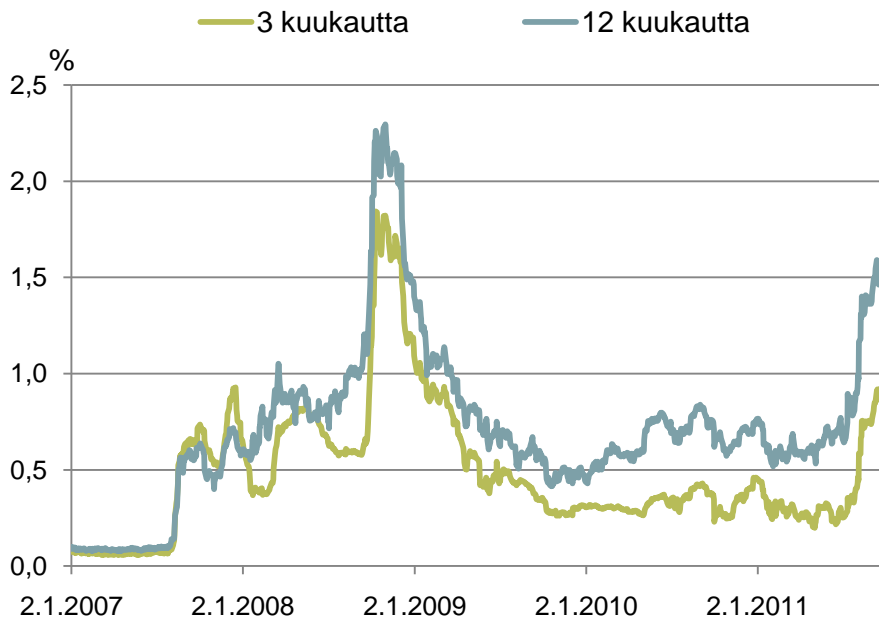
Pankkien jälleerahoitus vaikeutunut

- Euroalueen rahamarkkinoiden riskilisät kasvaneet

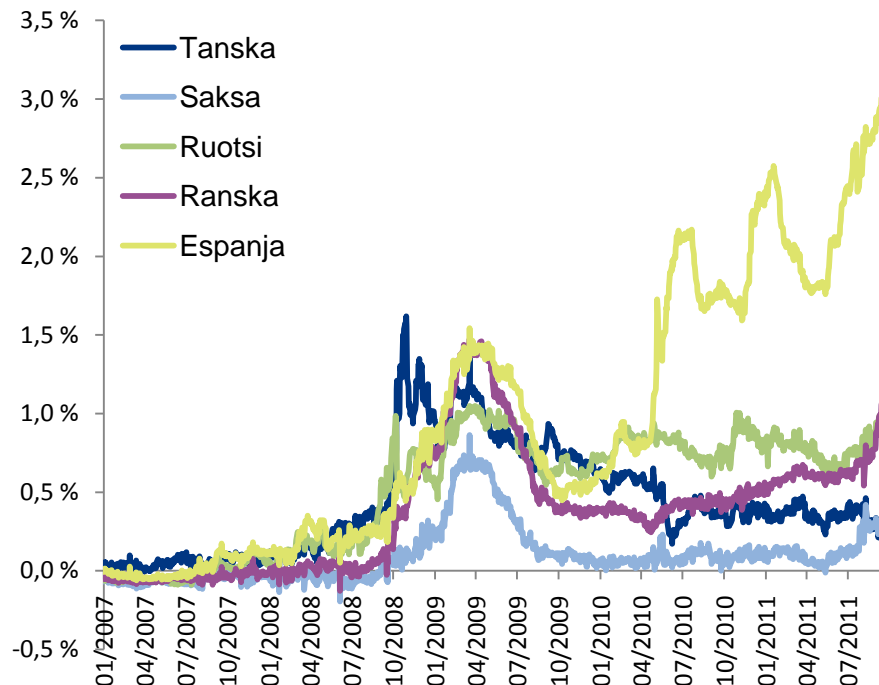
- Riskilisät nousseet myös katetuissa joukkolainoissa

3 ja 12 kuukauden vakuudettoman ja vakuudellisen talletuksen korkoero, Euribor – Eurepo

Lähde: Bloomberg.

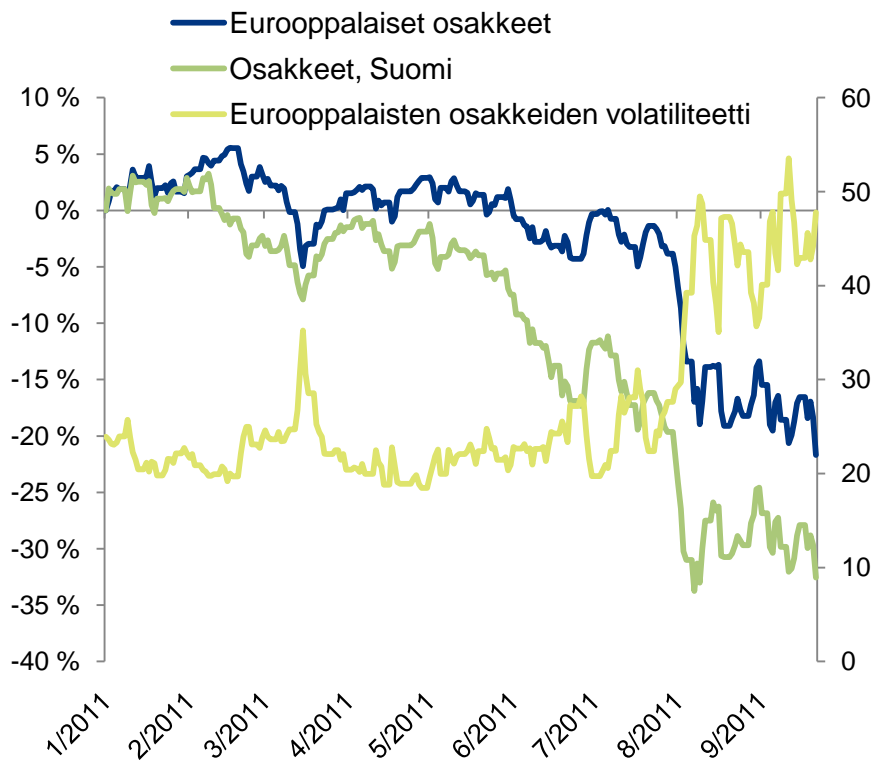
Katettujen joukkolainojen korkoero suhteessa swap-korkoihin, 5 vuoden maturiteetti, %

Valtioiden velkaongelmat heijastuvat osake- ja korkomarkkinoille

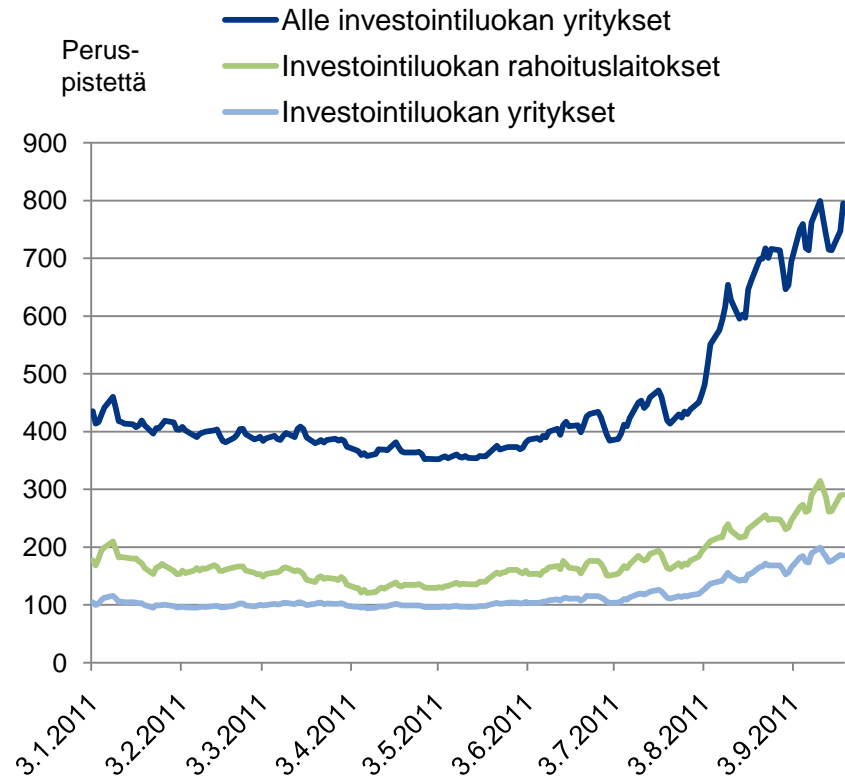

- Eurooppalaiset ja suomalaiset osakkeet alentuneet, osakevolatiliteetti noussut

Lähde: Bloomberg

- EU:n yritysten lainojen luottoriskihinnat kohonneet

Lähde: Bloomberg

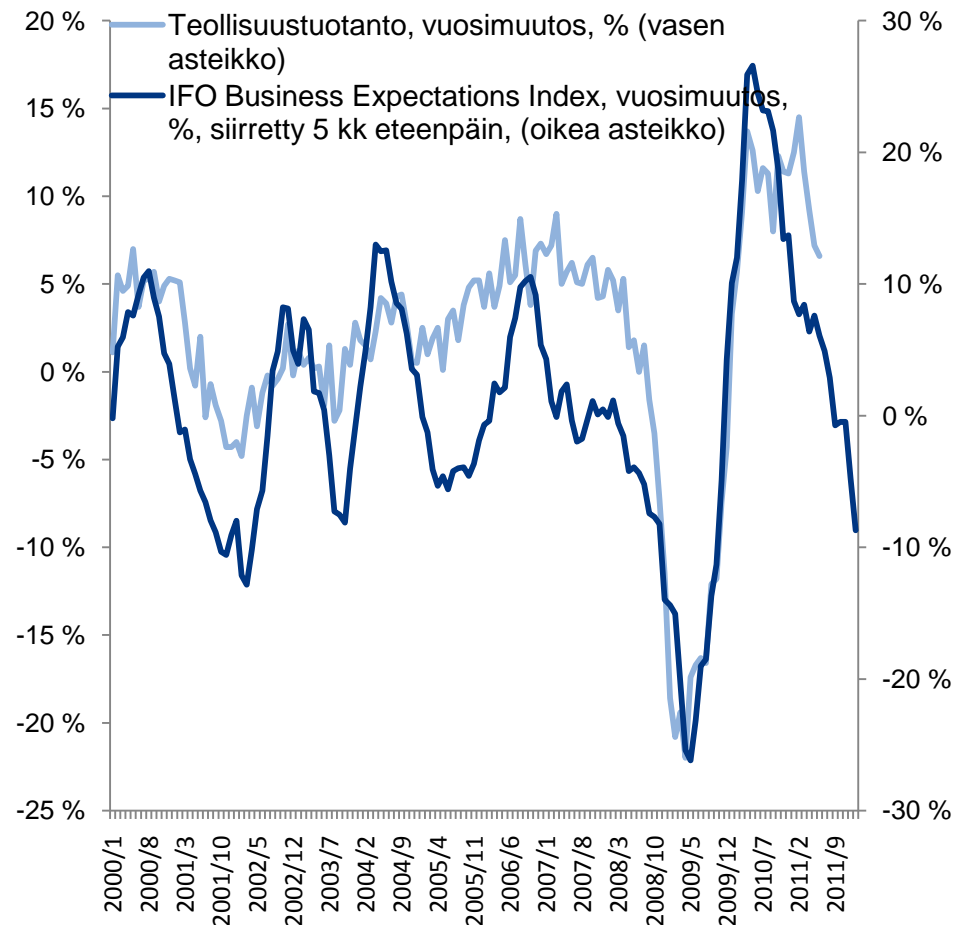
Velkakriisi ja rahoitusjärjestelmän epävarmuus synkentänyt globaalin talouden näkymiä

■ Yritysten näkymät USA:ssa

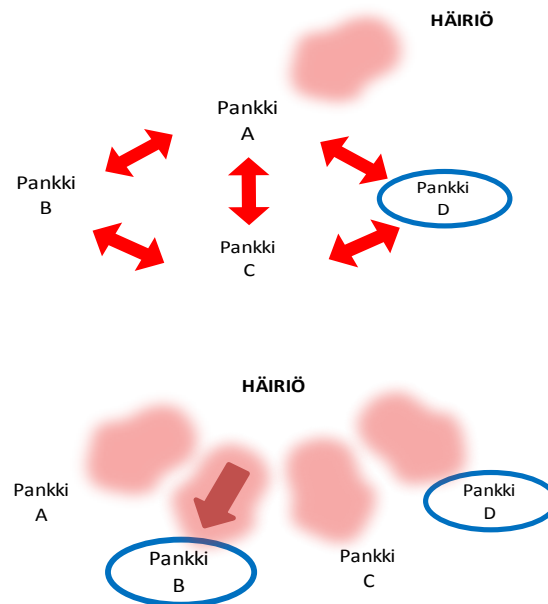
■ Yritysten näkymät Saksassa

Velkakriisin vaikutukset: Riskejä realisoituu myös Suomen finanssisektoriin

1. Markkinariskit
  2. Likviditeettiriskit
  3. Kannattavuuskehityksen aleneminen
  4. Luottoriskit
- Hyvä riskienhallinta korostuu
  - Tartuntariskit arvaamattomia

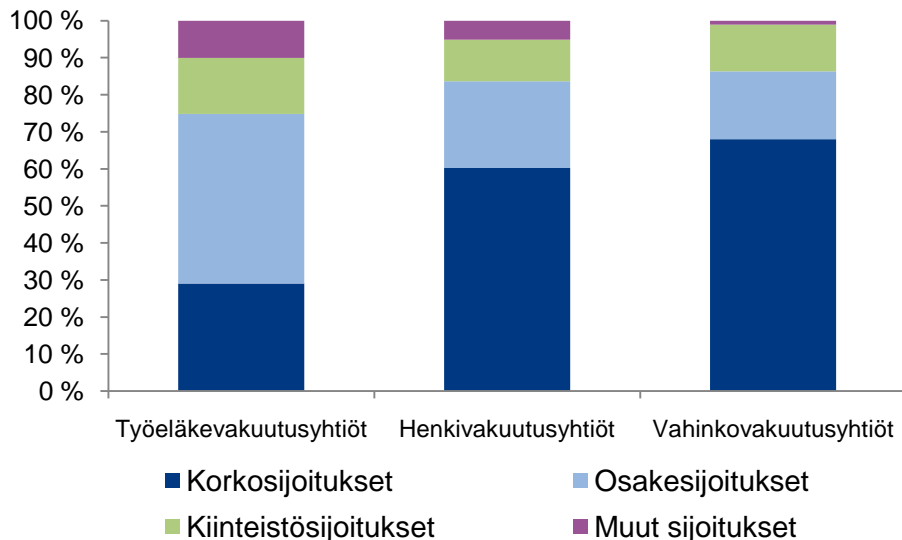

1. Markkinariskit: Työeläke- ja vakuutuslaitosten vakavaraisuus edelleen turvaavalla tasolla

	Työeläke- vak.yhtiöt	Henki- vak.yhtiöt	Vahinko- vak.yhtiöt
Tuotto, %, 1.1–16.9.	-3,4 %	0,3 %	0,7 %
Vakavaraisuus- asema 16.9.	2,2	4,1	3,6

Sijoitusjakaumat, 30.6.2011

Lähde: Finanssivalvonta.

- Työeläkeyhtiöiden tuotot painuneet osakeriskin vuoksi negatiivisiksi, vaikka riskiltä onnistuttiin osittain suojautumaan ennen markkinaturbulenssia
- Vakuutusyhtiöiden tuottoja alentanut yritysriskilisien kasvu ja kasvattanut Saksan ja Suomen valtioiden korkojen lasku
  - Nettovaikutus vaihtelee yhtiökohtaisesti
- Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on säilynyt vahvana
- Työeläkesektorin vakavaraisuusasema edelleen kohtuullinen

2. Likviditeettiriskit: Suomalaisten pankkien likviditeettitilanne tällä hetkellä hyvä

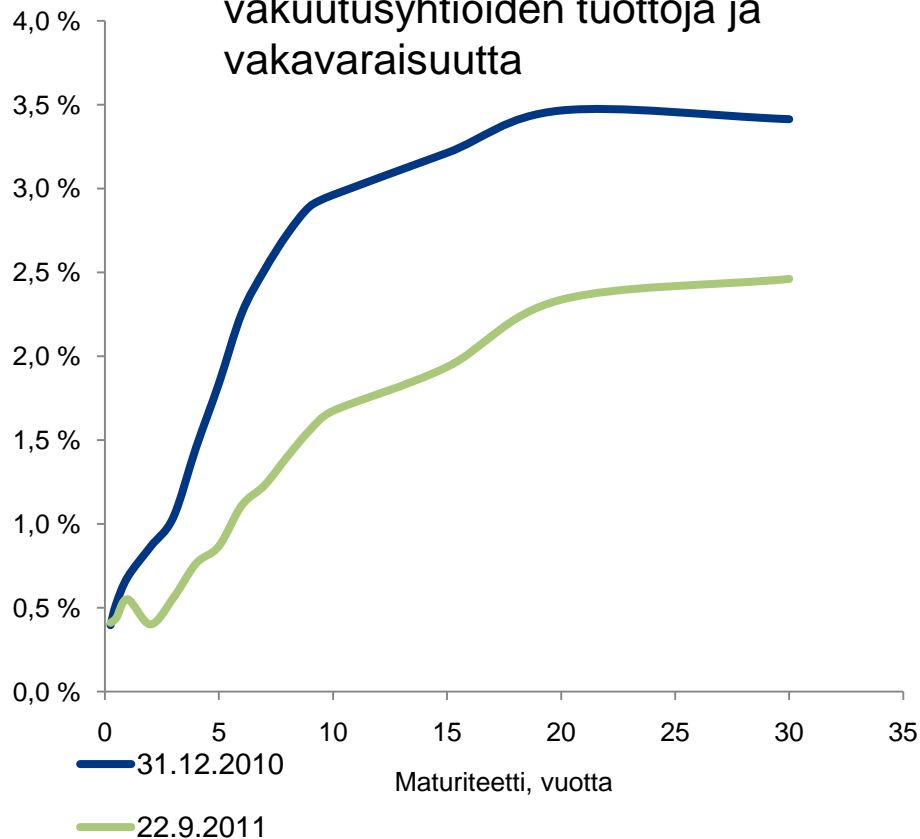

- Suomalaisten pankkien riskejä alentavat:
  - Talletukset kasvaneet alkuvuonna 3 mrd. €
  - Erääntyvää jälleenrahoitustarvetta uusittu etupainotteisesti vuoden alkupuoliskolla
  - Lyhytaikaisen rahoituksen saatavuus jatkunut hyvänä
  - Likviditeettireservejä kasvatettu
  - Katettujen joukkolainojen merkitys rahoitusrakenteessa kasvanut (osuus jo 23 % markkinarahoituksesta)
- Rahoitusmarkkinoiden ongelmat nostavat kuitenkin jatkuessaan myös suomalaispankkien kustannuksia ja kasvattavat merkittävästi riskejä

3. Kannattavuuskehitys: Matala korkotaso heikentää vakuutusyhtiöiden tuottoja ja pankkien korkokatetta

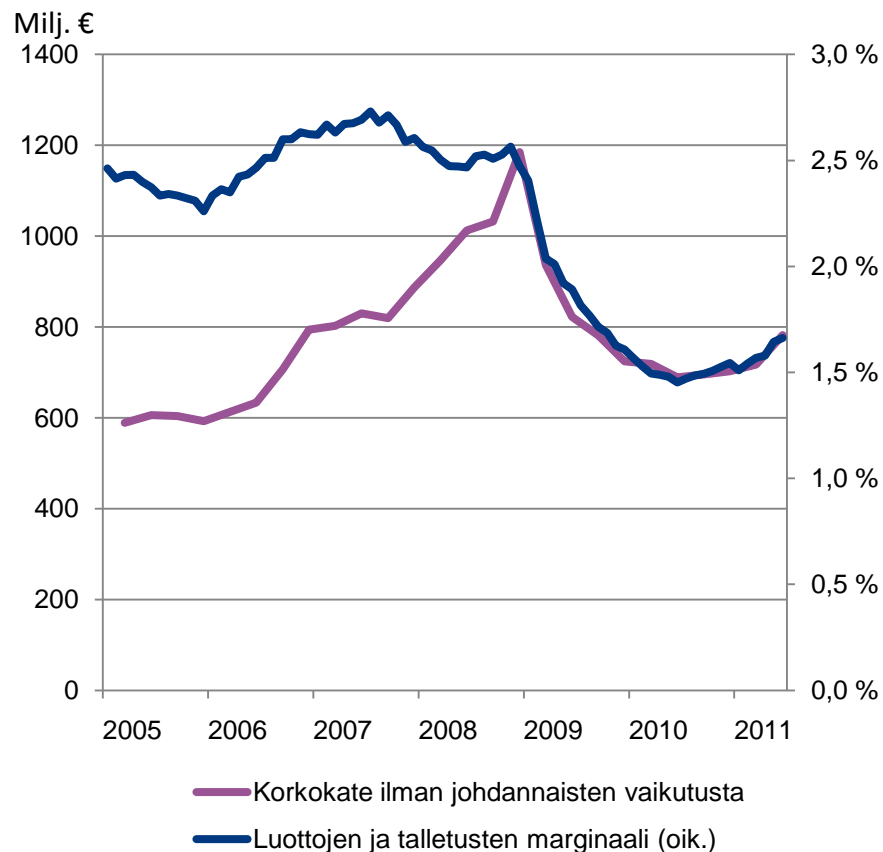

■ Euroalueen korkokäyrän alentuminen heikentää vakuutusyhtiöiden tuottoja ja vakavaraisuutta

Lähde: Bloomberg.

■ Pankkien korkokate pudonnut alemmalle tasolle

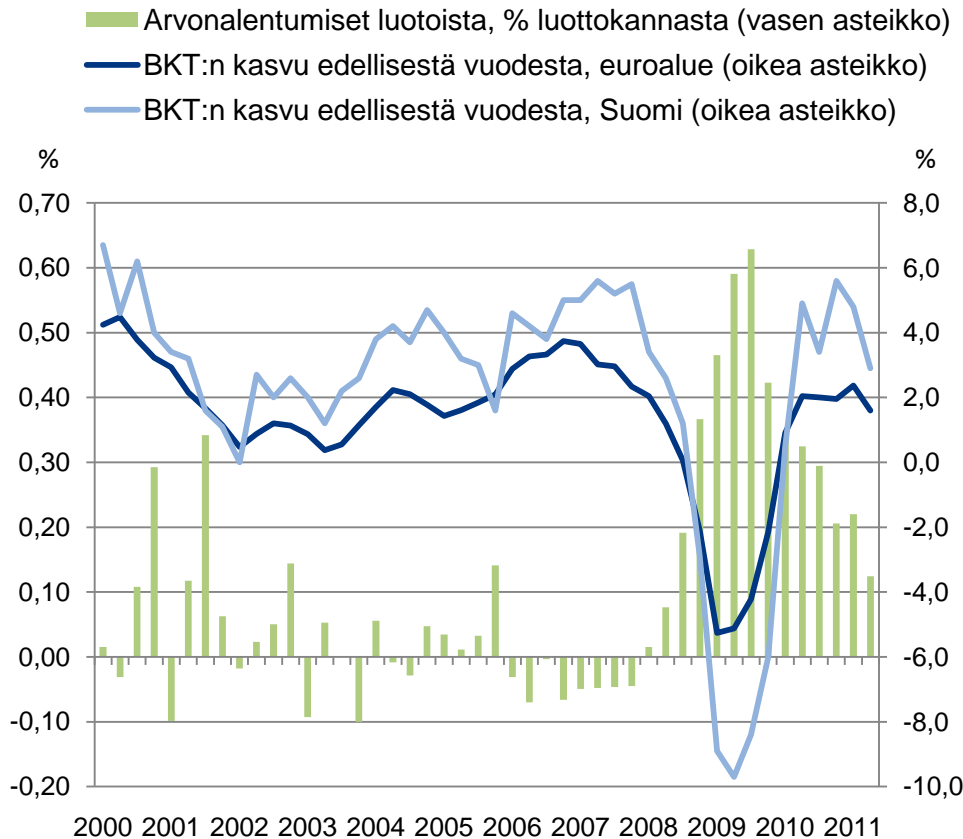

Lähteet: Finanssivalvonta ja Suomen Pankki.

4. Luottoriskit: Talouden taantuminen kasvattaa arvonalentumistappioita

■ Arvonalennukset neljännesvuosittain ja BKT:n kehitys

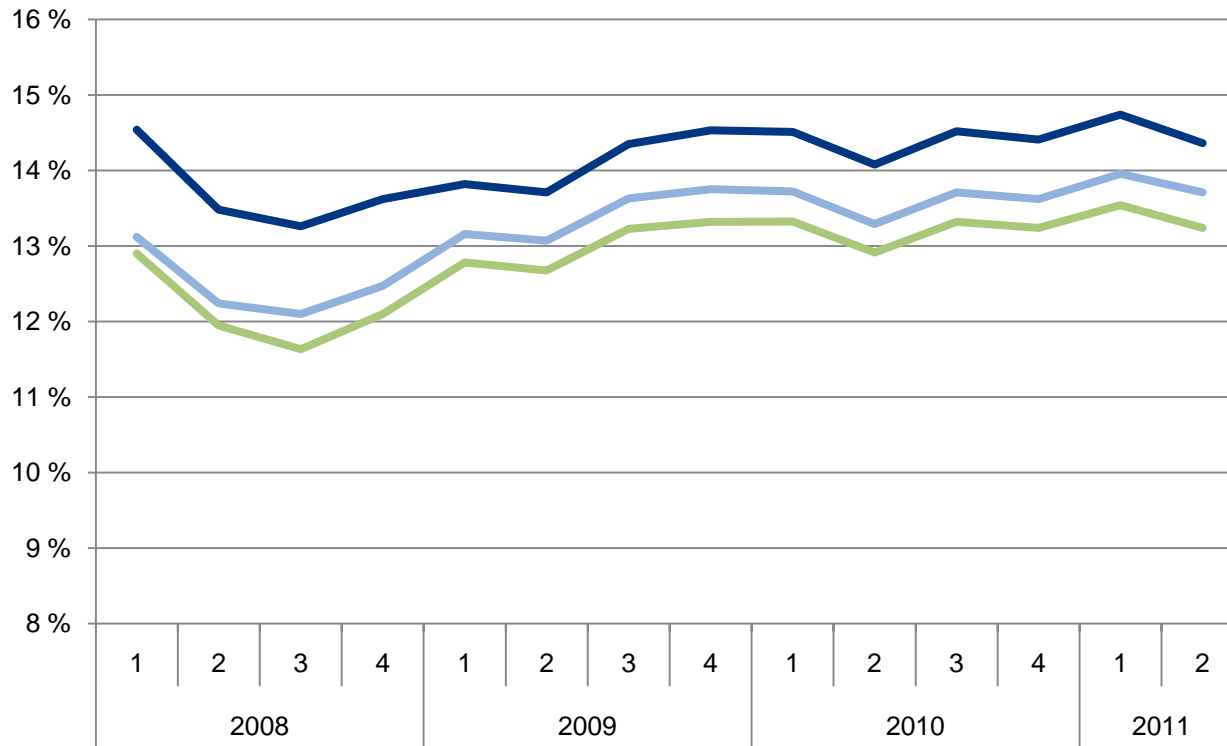
Lähteet; Eurostat, Tilastokeskus ja Finanssivalvonta.

- Toteutunut kasvu jo hidastunut sekä koko euroalueella että Suomessa
- Uusi talousinformaatio on ollut heikkoa suhteessa odotuksiin
- Kasvuennusteita 2011–2012 alennettu kesästä alkaen
- Pankkien jälleerahoitusongelmat voivat alentaa eurooppalaista kasvua
- Suomalaisten pankkien ongelmaluotot ja arvonalentumistappiot luotoista tällä hetkellä matalalla tasolla

4. Luottoriskit: Pankkisektorin tappionsietokyky edelleen korkea

Pankkisektorin vakavaraisuus neljännesvuosittain

- Vakavaraisuussuhde, %
- Tier 1 -suhde, %
- Core Tier 1 -suhde, %

Lähde: Finanssivalvonta.

- Pankkisektorin vakavaraisuussuhde 14,4 % (30.6.)
  - Korkealuokkainen ns. ydinvakavaraisuus 13,2 %
- Työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoman määrä suhteutettuna markkinariskit huomioivaan vakavaraisuusrajaan 2.2 (16.9.)
- Henkivakuutusyhtiöillä oli toimintapääomaa 4,1-kertainen määrä lakisääteiseen vähimmäismäärään nähden (16.9.)
- Vahinkovakuutusyhtiöillä vakavaraisuusasema oli 3,6 (16.9.)
- Sijoituspalveluyritysten omat varat 3,2-kertaiset ja rahastoyhtiöiden 2,5-kertaiset minimivaatimuksiin nähden (30.6.)

Riskienhallinnan merkitys korostuu: Finanssivalvonnan valvottavien riskienhallinnan taso ainakin kohtuullinen

- Riskienhallinnan ja riippumattoman riskienvalvonnan rooli korostuu epävarmassa toimintaympäristössä
- Valvottavien riskitilanteen seurannan oltava kattavaa ja ajantasaista
- Hallitusten vastuu ja rooli merkittävä yrityksen toiminnan ohjauksessa
- Hallituksilla oltava kyky ymmärtää, arvioida ja rajoittaa liiketoiminnassa otettavia riskejä
- Finanssivalvonta antanut valvottaville runsaasti palautetta tarkastusten perusteella riskienhallinnan käytäntöjen parantamiseksi

Yhteenveto: Luottamuksen vahvistuminen euroalueella olennaista myös suomalaiselle finanssisektorille

- Yksittäisten maiden velkakriisi vaikuttaa nopeasti yli rajojen rahoitusmarkkinoiden tartuntakanavien välityksellä
  - Myös suomalaiset toimijat kytkeytyneitä eurooppalaiseen rahoitusjärjestelmään sijoitusten, jälleenrahoituksen ja vastapuolien kautta
- Suomen finanssisektorin riskinkantokyky vahva, mutta ”puolustuslinjat” säilytettävä edelleen vahvana
  - Riskienhallinta
  - Kannattavuus
  - Vakavaraisuus
- Pidemmällä aikavälillä velkakriisin heijastuminen reaalitalouteen kasvattaa finanssisektorin riskejä ja heikentää kannattavuutta
- Finanssisektorin toimijoiden ylläpidettävä vahvoja likviditeetti- ja vakavaraisuuspuskureita, esimerkiksi tarvittaessa voitonjakoa rajoittamalla

Uudet vakavaraisuus- ja likviditeettivaatimukset

- Basel III -säännöstö tiukentaa pankkien pääomavaatimuksia (2013→) ja likviditeettivaatimuksia (2015→)
  - Erityisesti nousee korkealaatuisimman pääoman vaatimus
  - Uusia vaatimuksia riittävän maksuvalmiuden ja terveen rahoitusrakenteen turvaamiseksi
  - Komissio jo tehnyt esityksen EU:n asetus- ja direktiiviteksteistä
- Rahoitusmarkkinat edellyttävät pankeilta minimitasoa ylittävää vakavaraisuutta
  - Korkean luottoluokituksen säilyttäminen tärkeää rahoitushuollon kannalta
  - Pääomamarkkinoiden häiriöt ovat vaikeuttaneet osakeanteja
  - Voitonjaon ja bonusten rajoittaminen mahdollinen keino vahvistaa vakavaraisuutta
  - Arvon alentumisten kirjaamisen harmonisointi olisi tärkeää

Basel III:n käyttöönotto EU:ssa: Komission esityksen pääsisältö

Osa-alue	Pääsisältö	Voimaantulo
Vakavaraisuuspääoma	<ul style="list-style-type: none"> • Pääomien määrän lisääminen ja laadun parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 alkaen
Uudet pääomapuskurit	<ul style="list-style-type: none"> • Yleinen pääomaa säilyttävä puskuri • Vastasyklinen puskuri	<ul style="list-style-type: none"> • 2016 alkaen
Likviditeettiriski	<ul style="list-style-type: none"> • Uusi maksuvalmiusvaatimus (LCR) • Uusi pysyvän varainhallinnan vaatimus (NSFR)	<ul style="list-style-type: none"> • 2013/2015 alkaen • 2018 alkaen?
Vähimmäisomavaraisuusaste	<ul style="list-style-type: none"> • Yksinkertainen velkaantumisrajoite pankeille	<ul style="list-style-type: none"> • Raportointi 2013 • Julkaisuvelvollisuus 2015 • Voimaan 2018?
Luotettava hallinto	<ul style="list-style-type: none"> • Ylimmän johdon harjoittama valvonta • Riskienhallinta ja -valvonta	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 alkaen
Sanktiot	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvemmat valvojan käytössä olevat sanktiot • Sanktiomahdollisuuksien harmonisointi EU:ssa	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 alkaen

Komission pankkisektorin sääntelyesitys: Finanssivalvonnan näkemyksiä

- Kokonaisuudessaan tarpeellinen ja kannatettava esitys:
  - Ehdotettu sääntely vahvistaa pankkisektorin riskinkantokykyä ja valvojan valtuuksia
  - Siirtymäajat mahdollistavat sopeutumisen uusiin tiukempiin vaatimuksiin
- Mahdollisuus tilapäisiin kansallisen sääntelyn kiristykseen tulisi sallia, jos rahoitusmarkkinoiden vakaus sitä edellyttää
- Uusissakin sääntelyvaatimuksissa edelleen aliarvioidaan valtioriskejä ja luodaan kannustimia niiden ottamiseen
  - Uusien likviditeettivaatimusten tulisi tukea komission ehdotusta paremmin yritysrahoituksen edellytyksiä ja pankkien omaa jälleenrahoitusta
- Sääntelyn tulee olla sopeutettu EU:n finanssimarkkinoiden rakenteeseen (EU:n asetus ja direktiivi voivat poiketa Basel III:sta)
- Pienten pankkien ja pankkiryhmien erityispiirteet tulee huomioida ja mahdollistaa järkevä yhteistoiminta esim. maksuvalmiuden ylläpidossa

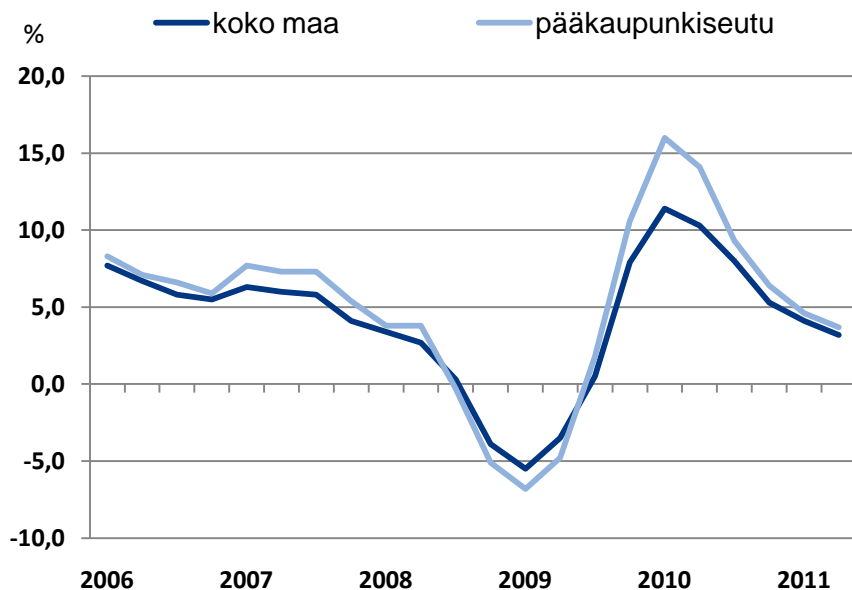

- Onnistunut sääntely vakauttaa finanssimarkkinoita ja tukee kasvua pitkällä aikavälillä
- Velkakriisi ja sen heijastuminen finanssimarkkinoille ja reaalitalouteen on korostanut sääntelyuudistuksen seurausvaikutuksia (myötäsyklisyys)
  - Vaikutusarvioinnit tarpeen uusien sääntelyaloitteiden käyttöönotossa
  - Merkittävät uudet lisävaateet pankeille jo sovittujen päälle voivat heijastua reaalitalouden kasvuun
- EU:ssa viimeistellään parhaillaan vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusuudistusta (Solvenssi II) ja kotimaassa pohditaan työeläkelaitosten vakavaraisuusvaatimuksia
  - Vakuutusyhtiöiden ja työeläkelaitosten sääntelyllä vaikutuksia mm. osakemarkkinakehitykseen
  - Sääntelyvaatimukset eivät saisi johtaa osakkeiden pakkomyynteihin

Asuntoluottomarkkinoiden kehitys ja Finanssivalvonnan toimenpiteiden seuranta

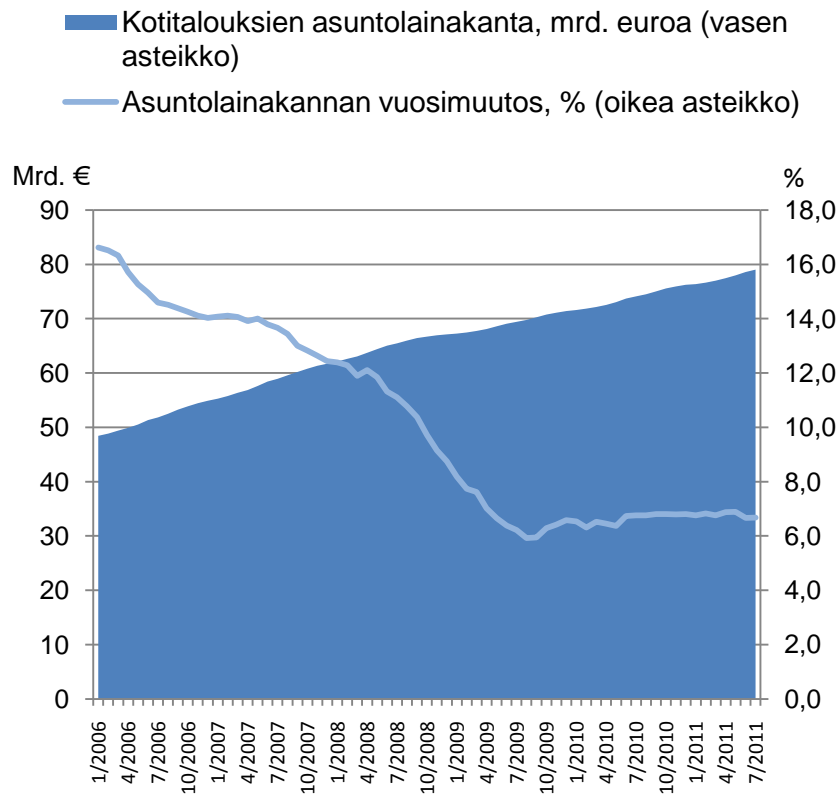

Asuntojen hintojen muutos edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus.

Asuntoluottokannan kehitys

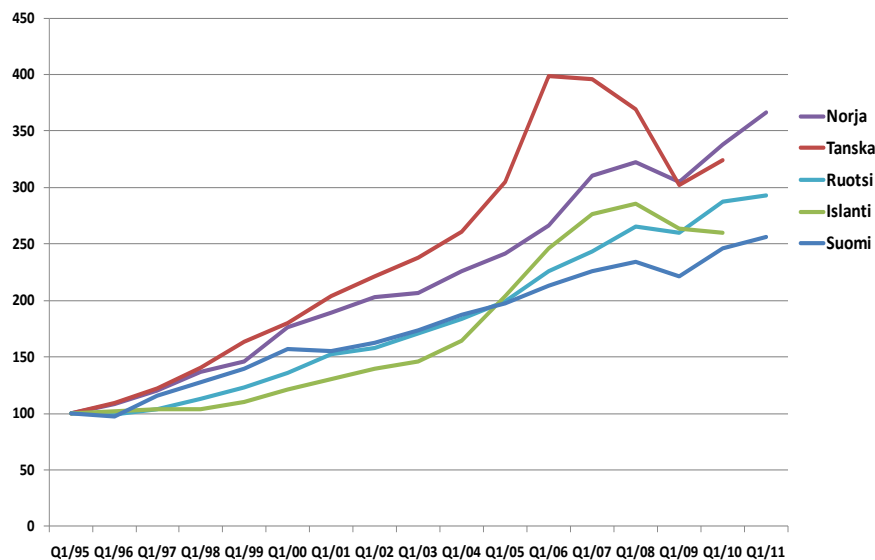
Lähde: Suomen Pankki.

Asuntojen hinnannousu tasaantunut Pohjoismaissa

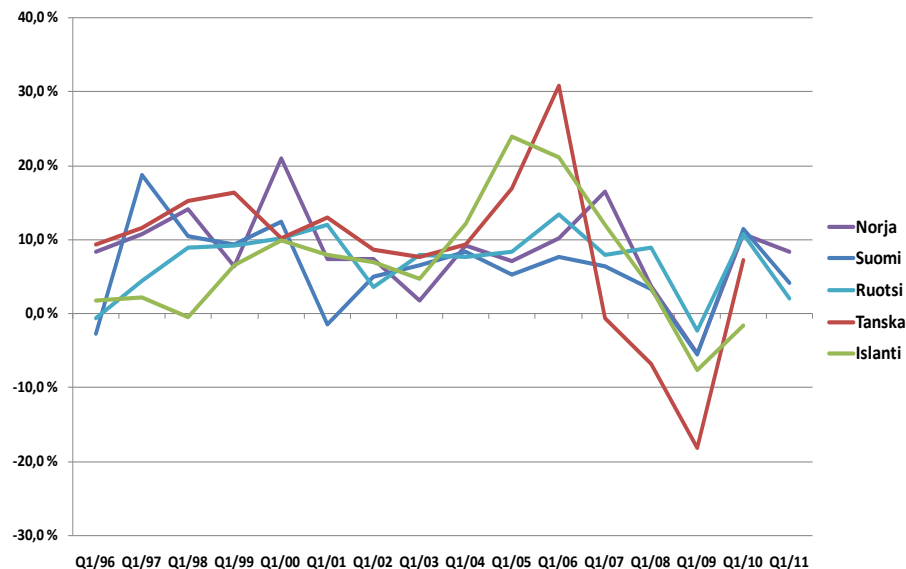
- Asuntojen hinnat nousivat tasaisesti 1995–2004, minkä jälkeen hintakehityksessä ollut suurempia vaihteluja

Pohjoismaat: asuntojen hinnat, koko maa, indeksi Q1/1995=100

Lähde: valvojen Pohjoismainen tietojen vaihto perustuen kansallisiin tilastoviranomaisiin

Pohjoismaat: asuntojen hintojen vuosittainen muutos, %; koko maa

Lähde: valvojen Pohjoismainen tietojen vaihto perustuen kansallisiin tilastoviranomaisiin

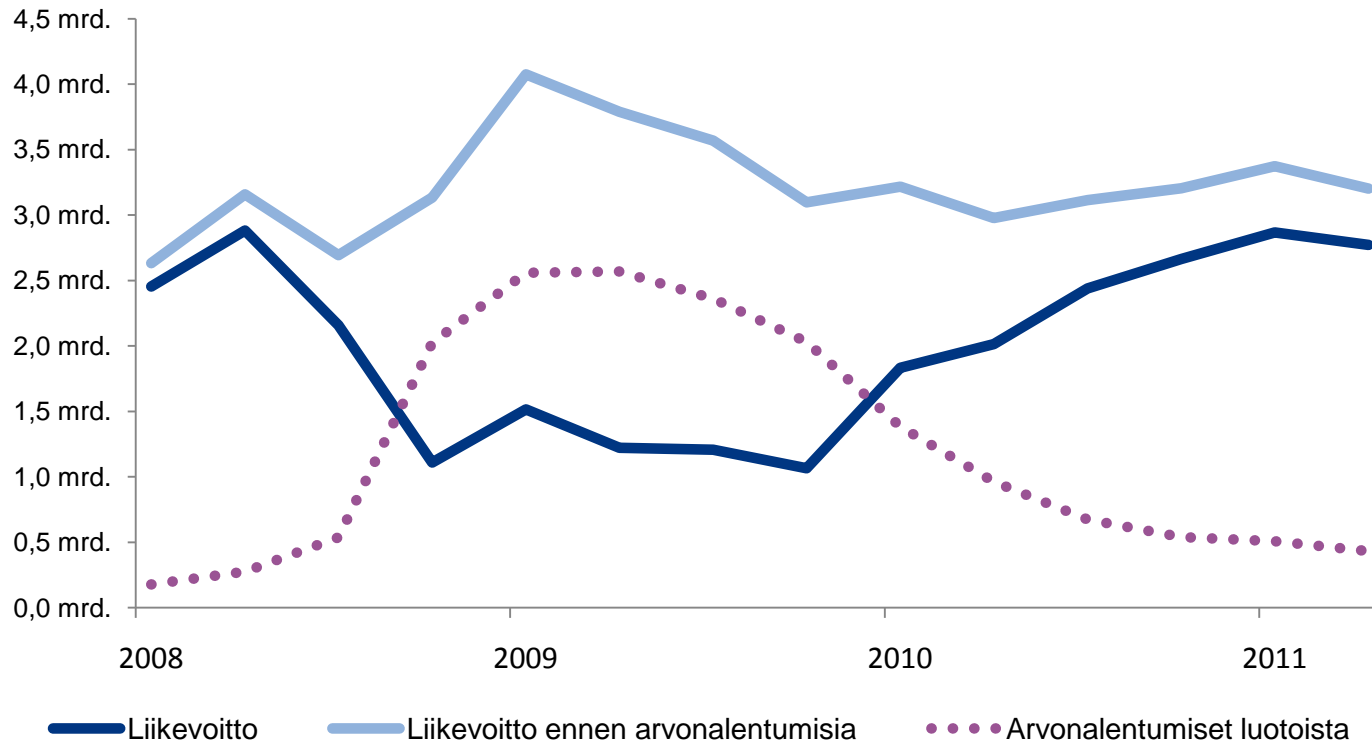

- Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomessa asuntolainat ovat juoksuajaltaan selvästi lyhyempiä, ja keskimaturiteetti on kääntynyt laskuun
- Suomessa ei juuri myönnetä hyvin pitkäaikaisia ja kertalyhenteisiä lainoja kuten muissa pohjoismaissa
  - Suomalaiset edelleen lyhentävät asuntolainojaan
- Toteutuneiden luottotappioiden perusteella asuntorahoitus on ollut pankeille vähäriskistä Suomessa
  - Pankeilla on merkittävä kannattavuusriski johtuen matalista asuntoluottojen marginaaleista
  - Marginaalien riskiperusteista hinnoittelua pitäisi edistää (ml. jälleenrahoitusriskit)

Pohjoismaisten pankkien arvonalentumiset jatkoivat laskuaan Q2/2011

Kuuden* pohjoismaisen pankkikonsernin yhteenlaskettu tulos
Q1/2008–Q2/2011

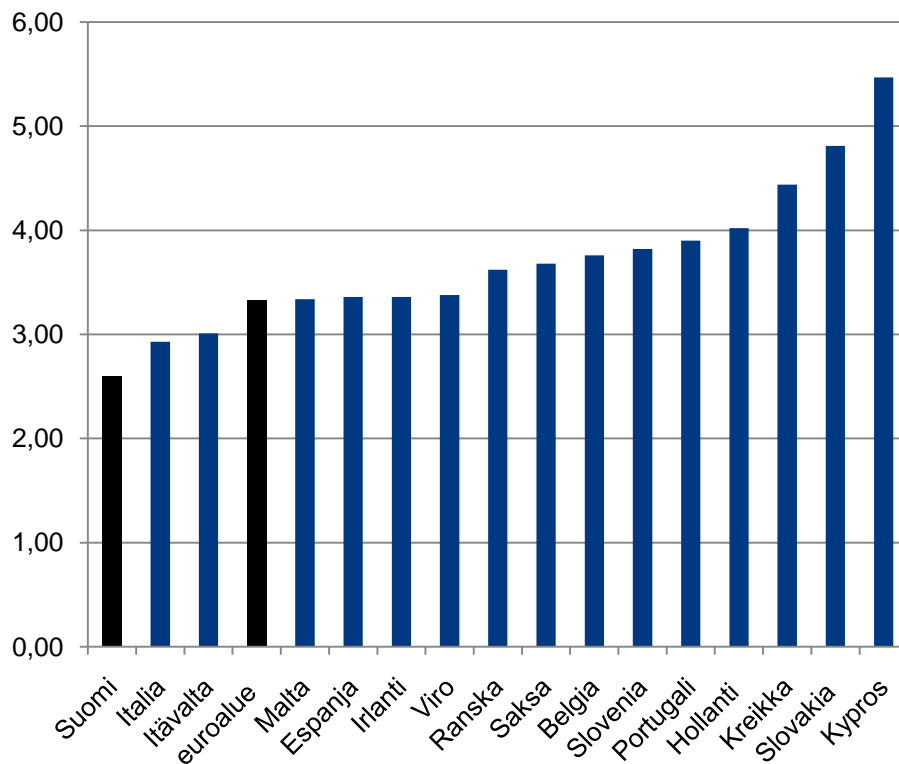
* Danske Bank, Handelsbanken, Nordea, OP-Pohjola, SEB ja Swedbank.

Asuntolainojen marginaalit Suomessa matalalla tasolla

- Suomessa euroalueen matalimmat asuntolainakorot
- Asuntolainamarginaalien korotuspaineita aiheuttavat:
  - Pankkien oman jälleerahoituksen kallistuminen
  - Joukkolainoilla hankittu rahoitus on talletusrahaa kalliimpaa
  - Uudet sääntelyvaatimukset
- Vaihtuvakorkoisten lainojen osuus Suomessa on hyvin korkea
- Asiakkaiden tulee edelleen huomioida asuntoluottojen korkoriskit: Marginaalit ja euribor-korot voivat nousta

Uusien vaihtuvakorkoisten asuntoluottojen korko* euroalueella (7/2011)

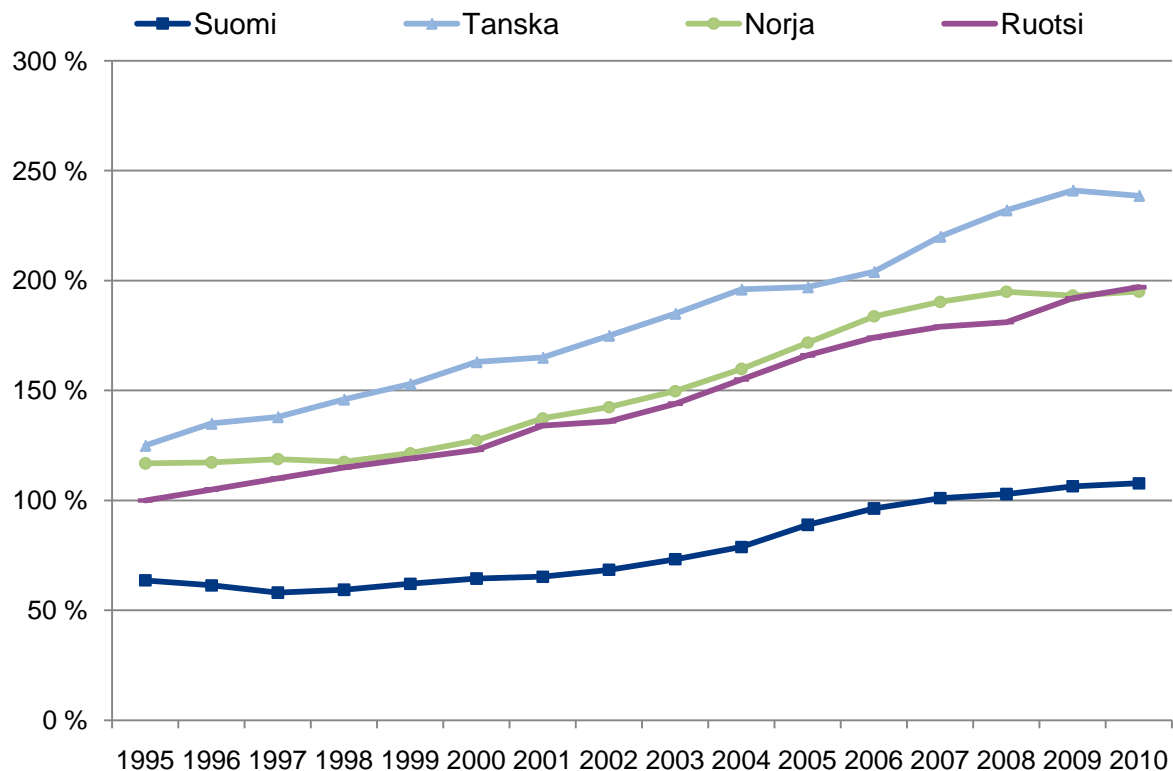
* Koron kiinnitysjakso enintään yksi vuosi

Lähde: Suomen Pankki /eurojärjestelmä.

Kotitalouksien velkaantuneisuus Suomessa Pohjoismaiden alhaisin – velkaantuminen kuitenkin keskittynyt

Kotitalouksien velkaantuneisuus (kotitalouksien lainat, % vuosittaisista käytettävissä olevista tuloista)

Lähde: valvojen Pohjoismainen tietojenvaihto perustuen kansallisiin tilastoviranomaisiin.

- Finanssivalvonta tekee asuntorahoitustarkastuksia suurimpiin toimijoihin tulevilla syksyn ja kevään tarkastuskausilla
- Finanssivalvonnan ja toimialan edustajien yhteinen työryhmä määrittelee asuntorahoituksen luototusasteen (LTV) Suomen juridiseen ympäristöön ja pankkikäytäntöihin sopivat laskentaohjeet
- Asuntorahoituskysely uusitaan vuonna 2012
- Raportointia Finanssivalvonnalle kehitetään